

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Φωνητική-Φωνολογία της Ιταλικής Γλώσσας

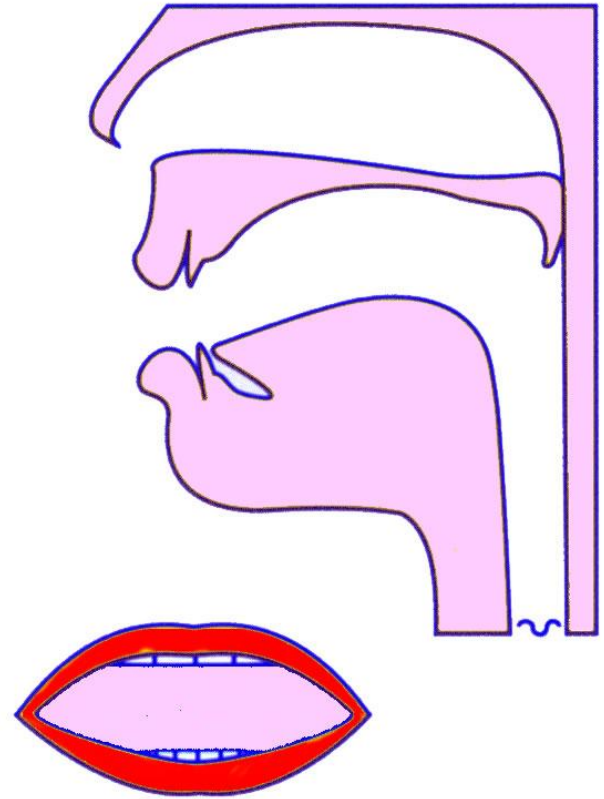
Ενότητα 4: Ιταλική Φωνητική και Φωνολογία

Γεώργιος Κ. Μικρός
Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

a

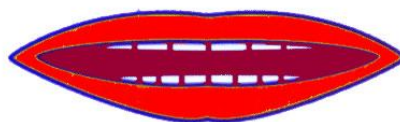
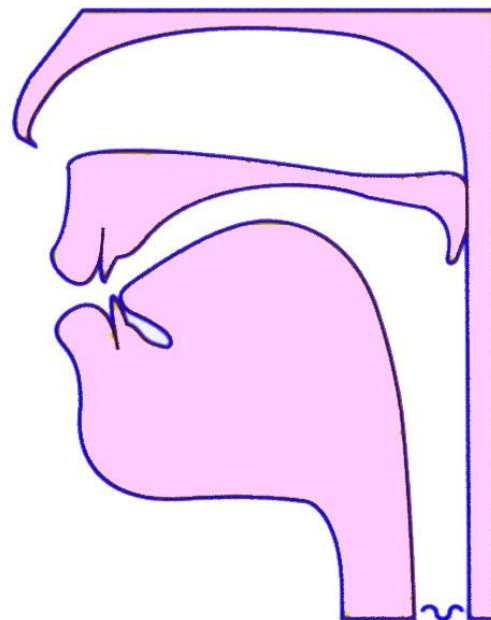
- Χαμηλό φωνήεν, κεντρικό, μη στρογγυλό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα με το “a”.

a

i

- Ψηλό φωνήεν, εμπρόσθιο, μη στρογγυλό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “i”.

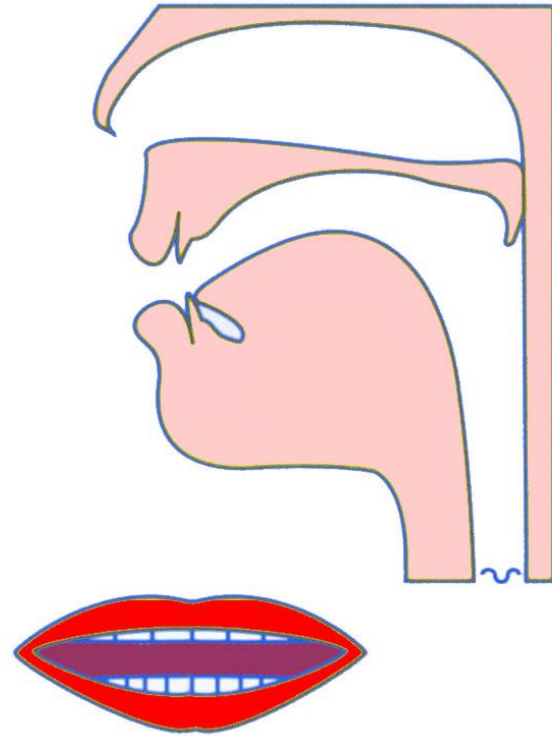

i

e

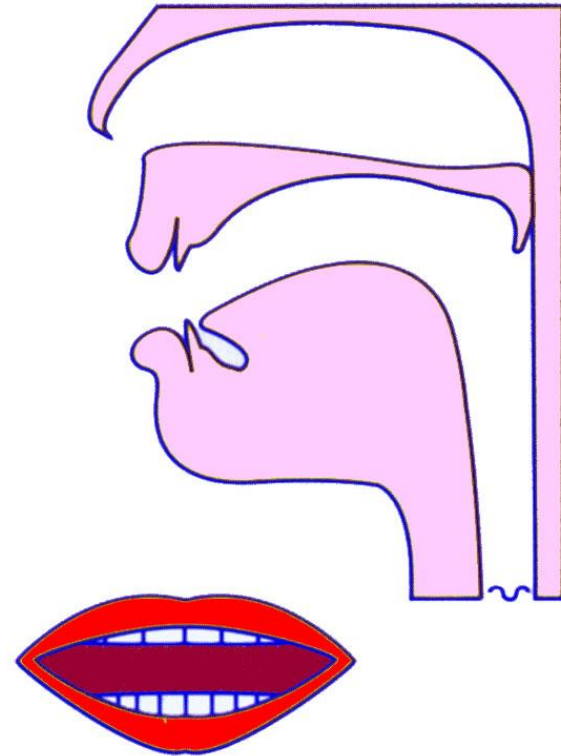
- Μεσαίο - κλειστό φωνήεν, εμπρόσθιο, μη στρογγυλό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “e”.
- Π.χ. metto, rete, sera, vela

e

ε

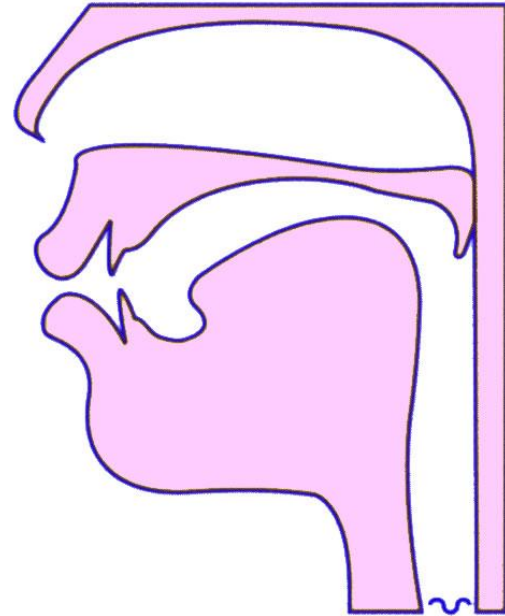
- Μεσαίο - ανοιχτό φωνήεν, εμπρόσθιο, μη στρογγυλό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “e”.
- Π.χ. bene, leggo, testa, zero

ε

υ

- Ψηλό φωνήεν, πίσω, στρογγυλό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “υ”.

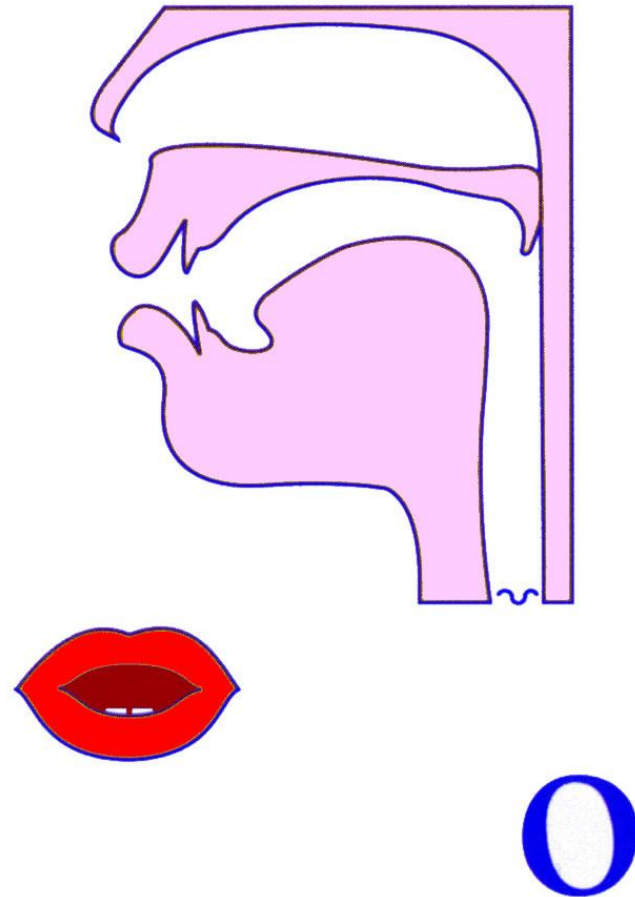

υ

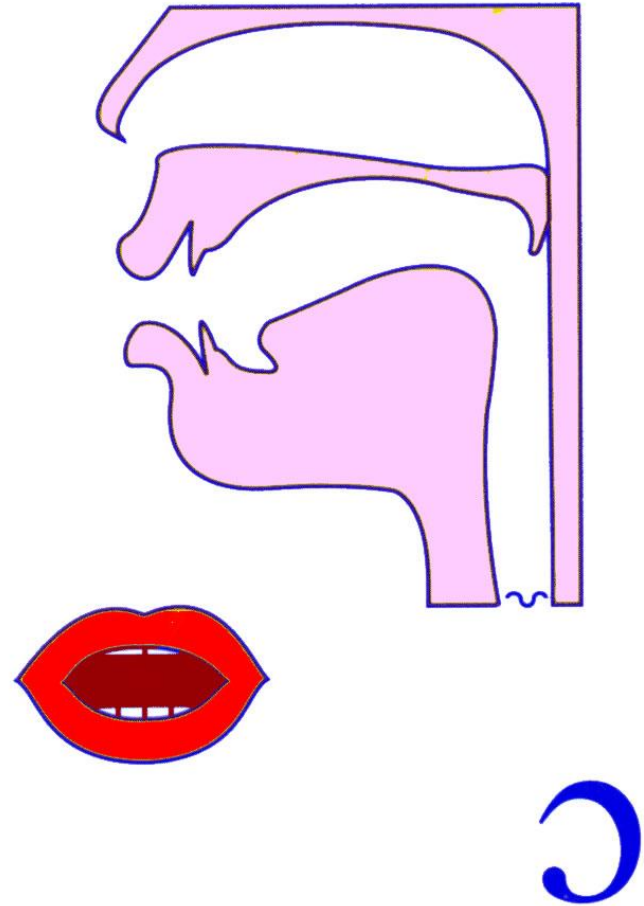
O

- Μεσαίο - κλειστό φωνήεν, πίσω, στρογγυλό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “ο”.
- Π.χ. *dove, molto, sono, volo*

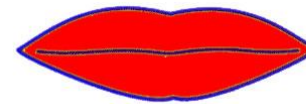
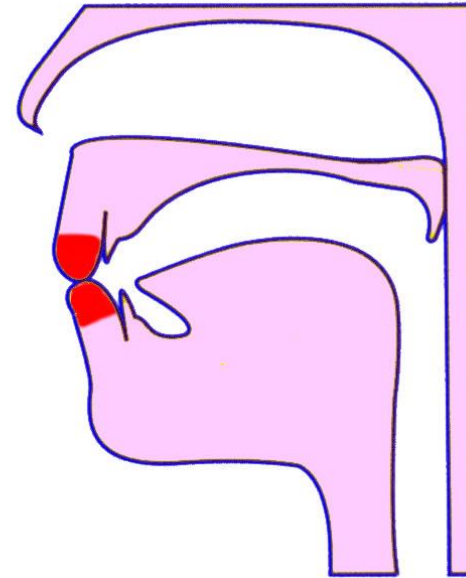

- Μεσαίο - ανοιχτό φωνήεν, πίσω, στρογγυλό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “ο”.
- Π.χ. forte, nove, trono, zona

p

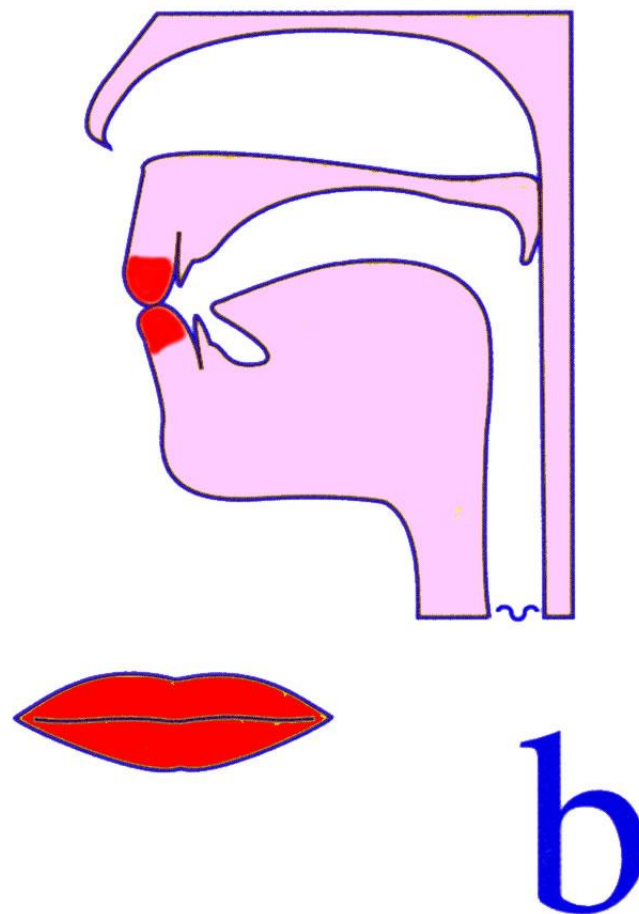
- Διχειλικό, κλειστό, άηχο.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “p”.
- Π.χ. palla

p

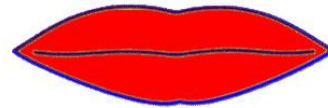
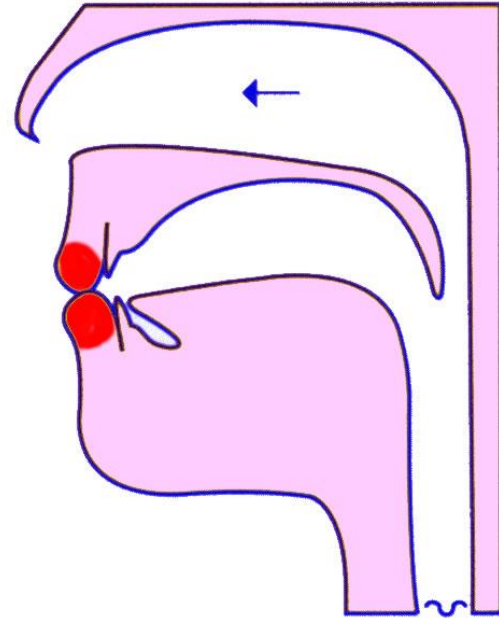
b

- Διχειλικό, κλειστό, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “b”.
- Π.χ. bello

m

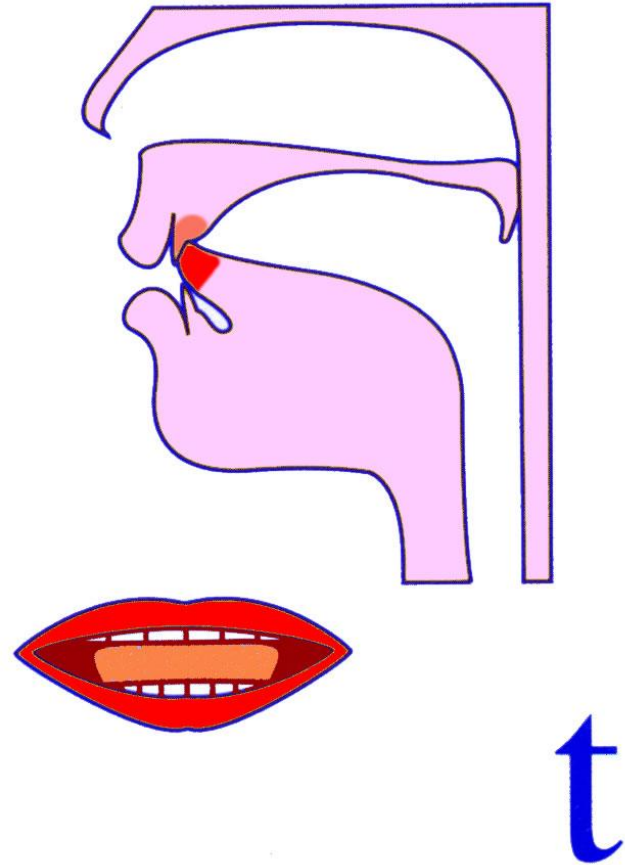
- Διχειλικό, έρρινο, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “m”.
- Π.χ. mare

m

t

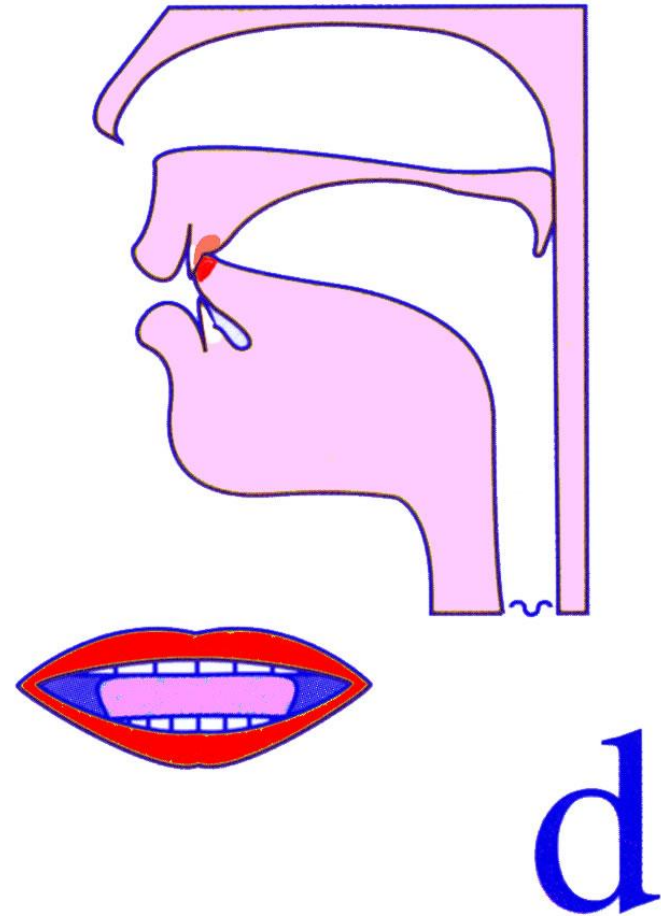
- Οδοντικό, κλειστό, άηχο.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “t”.
- Π.χ. tela

t

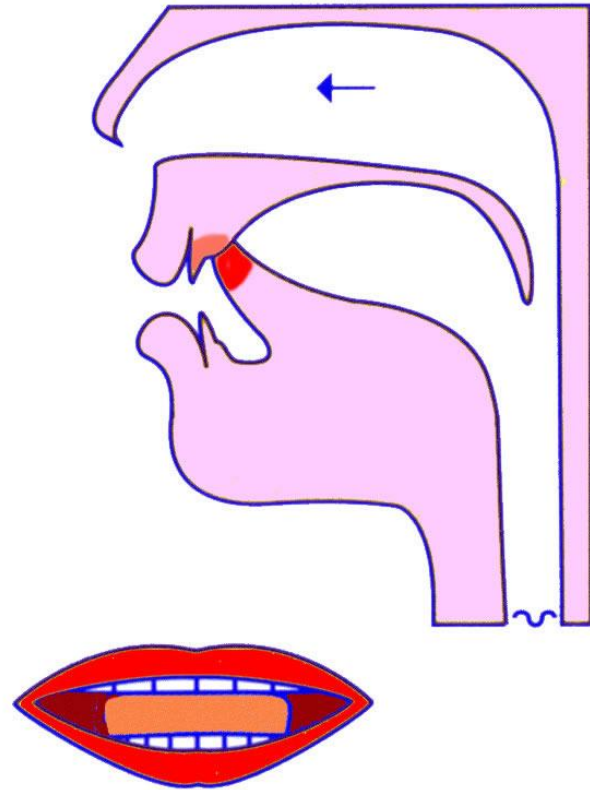
d

- Οδοντικό, κλειστό, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “d”.
- Π.χ. donna

n

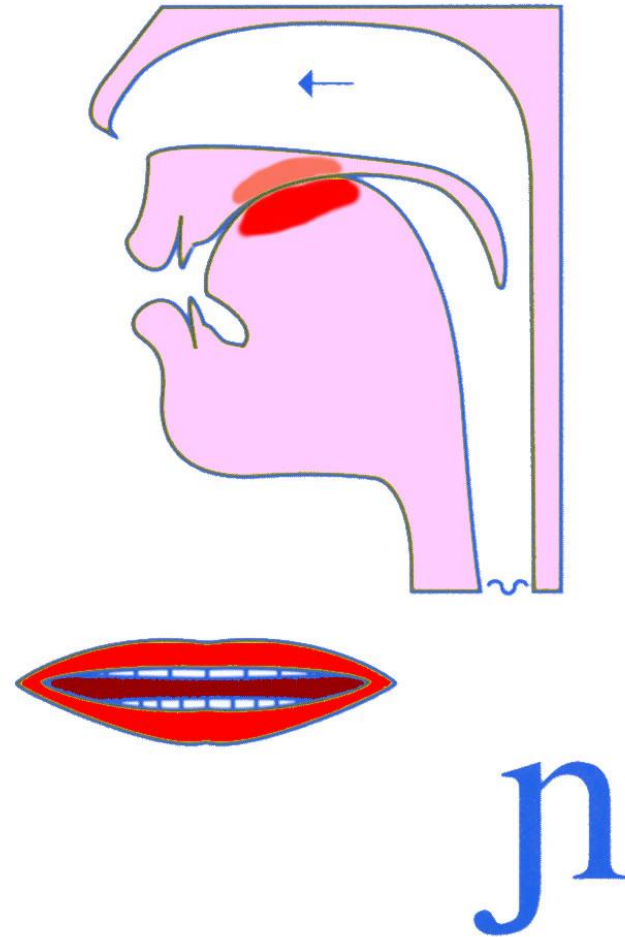
- Οδοντικό, έρρινο, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “n”.
- Π.χ. nero

n

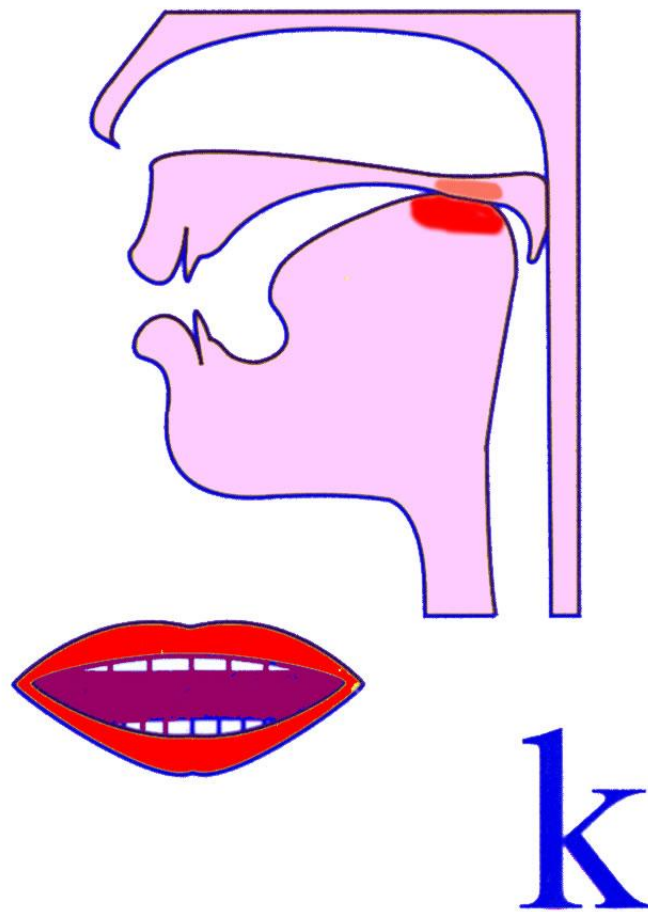

- Ουρανικό, έρρινο, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από την ακολουθία γραμμάτων “gn”
- Π.χ. gnocchi, ogni

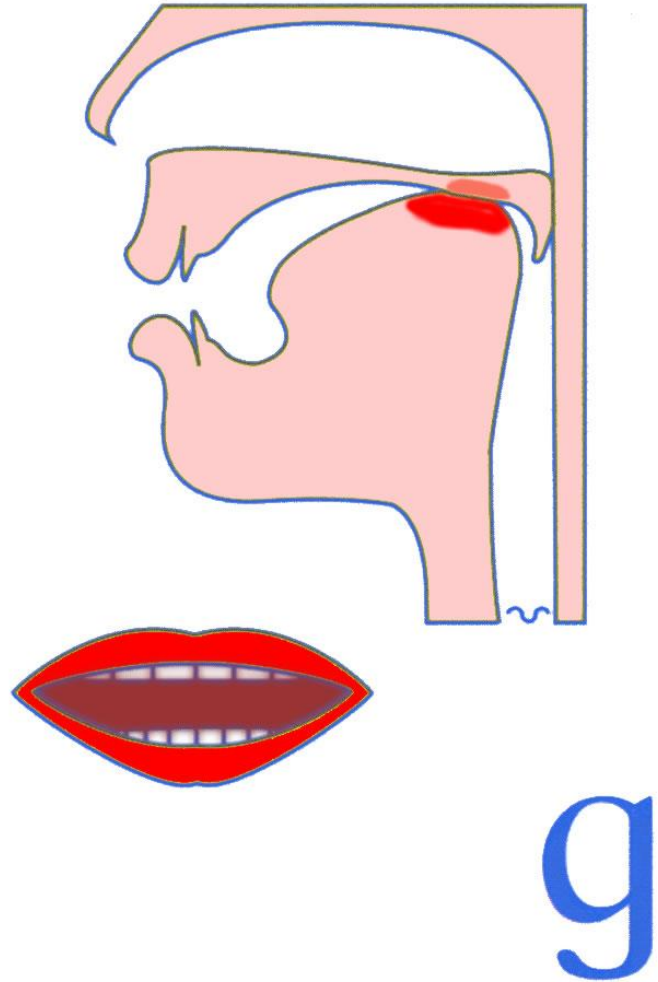
k

- Υπερωικό, κλειστό, άηχο
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται:
 - c + (a, o, u)
 - ch + (e, i)
 - q + (ua, ue, ui, uo)
- Π.χ. casa, chilo, quadro

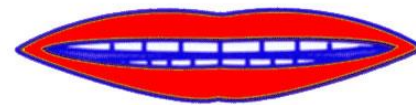
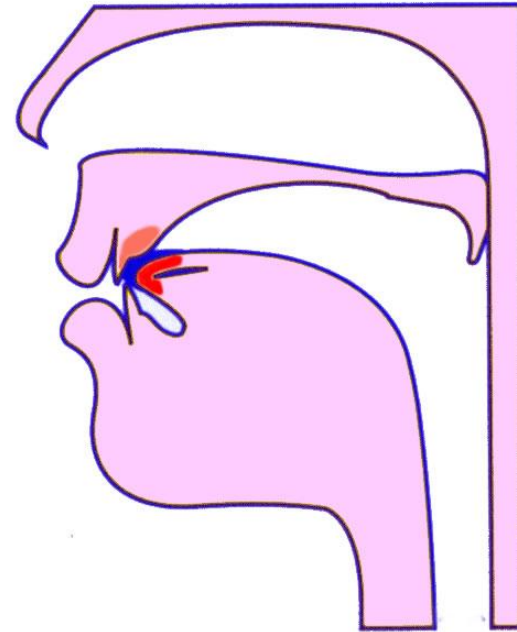
g

- Υπερωικό, κλειστό, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται:
 - g + (a, o, u)
 - gh + (e, i)
- Π.χ. gato, ghiro

ts

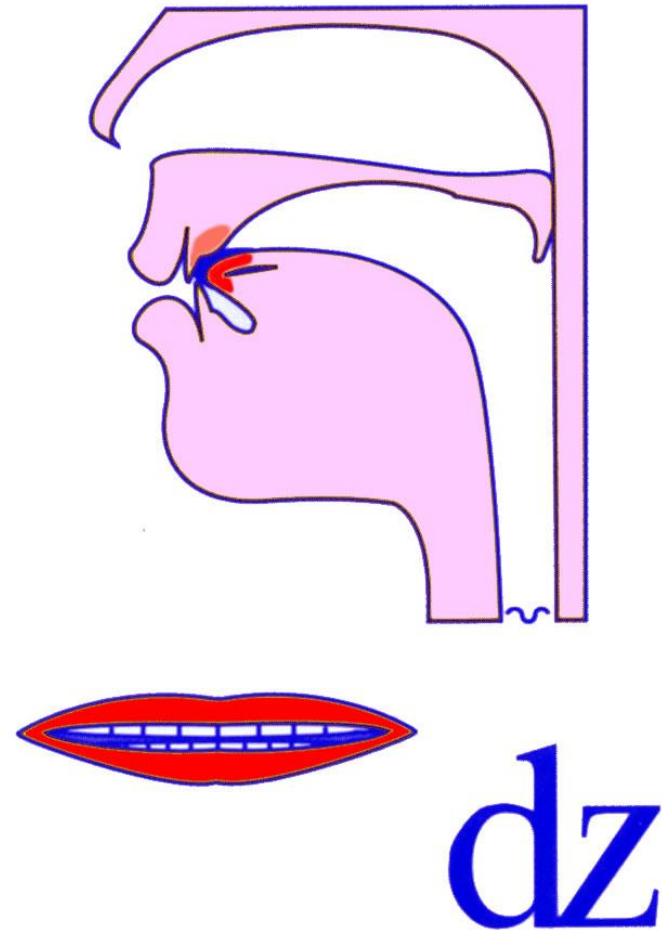
- Φατνιακό,
προστριβόμενο, άηχο
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
πάντα από το “z”.
- Π.χ. zio

ts

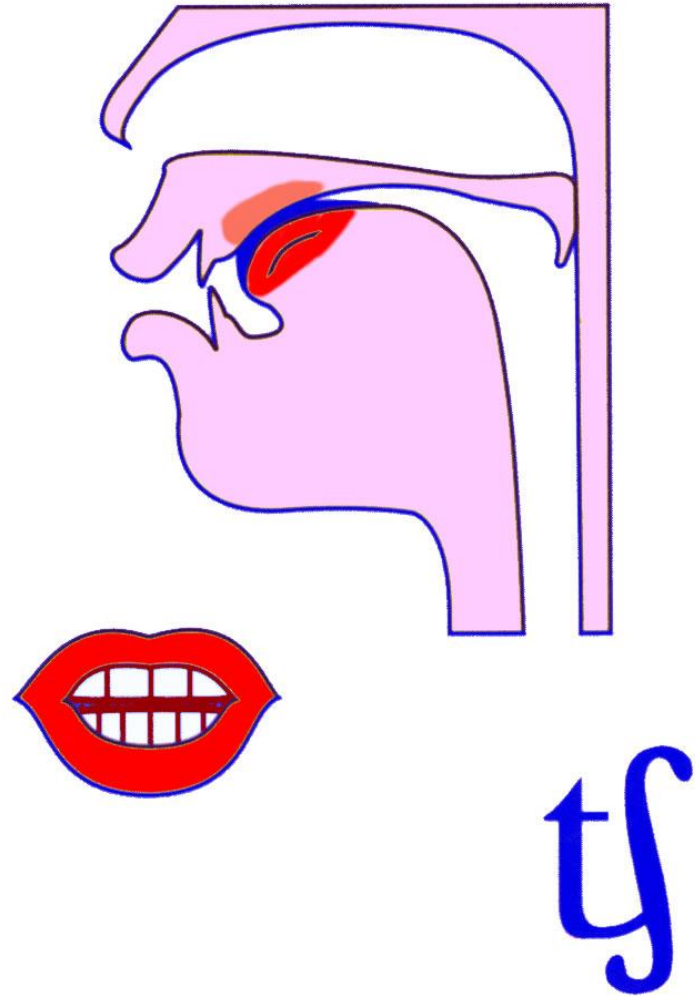
dz

- Φατνιακό,
προστριβόμενο,
ηχηρό
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
από το “z”
- Π.χ. zero

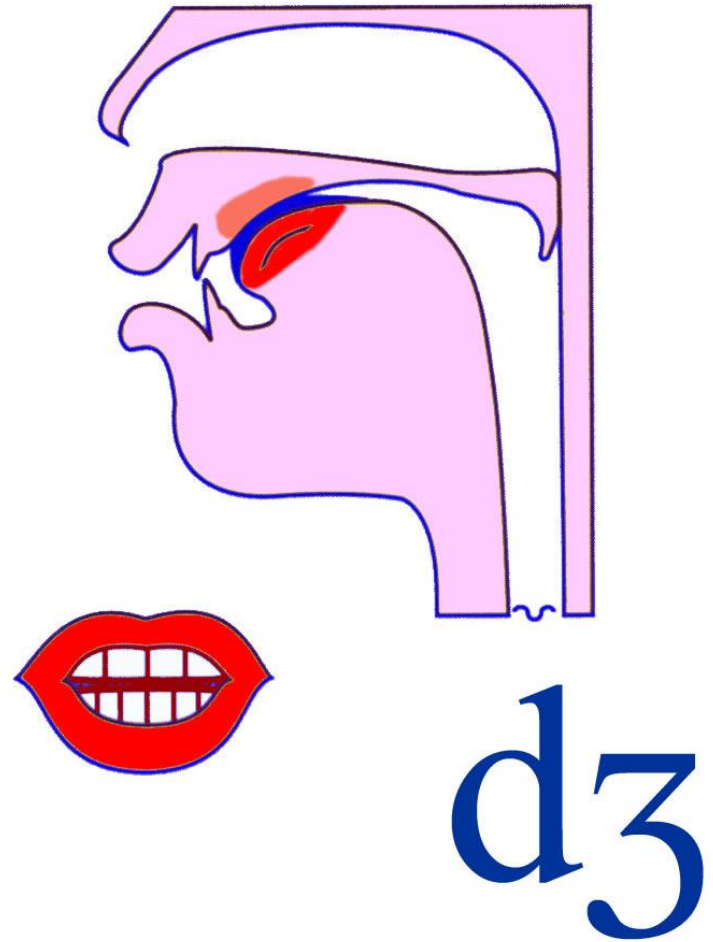
t □

- Προουρανικό,
προστριβόμενο, άηχο
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
πάντα από το c + (e,
i)
- Π.χ. *cera*

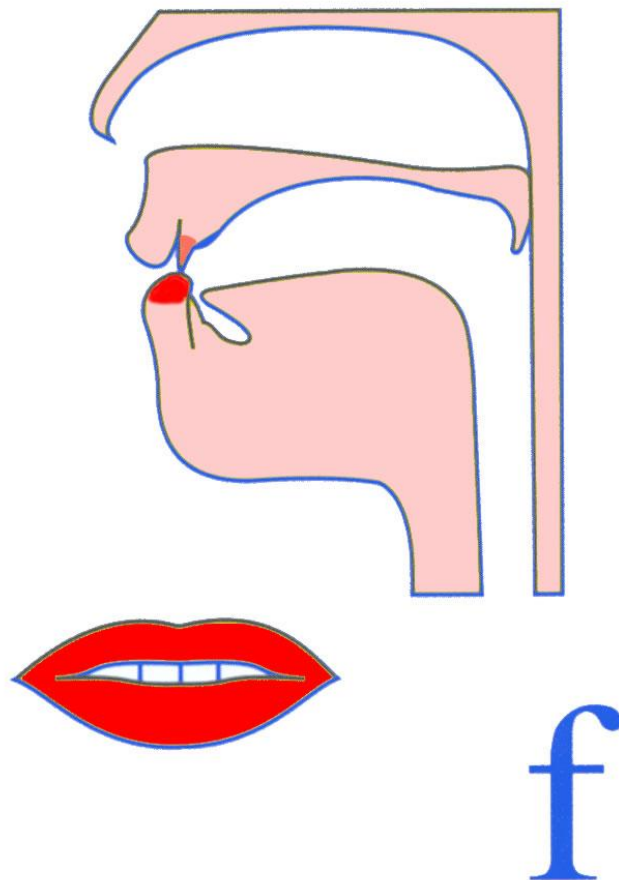
d□

- Προουρανικό,
προστριβόμενο,
ηχηρό
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
πάντα από το g + (e,
i).
- Π.χ. giro

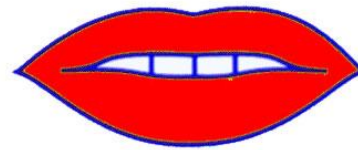
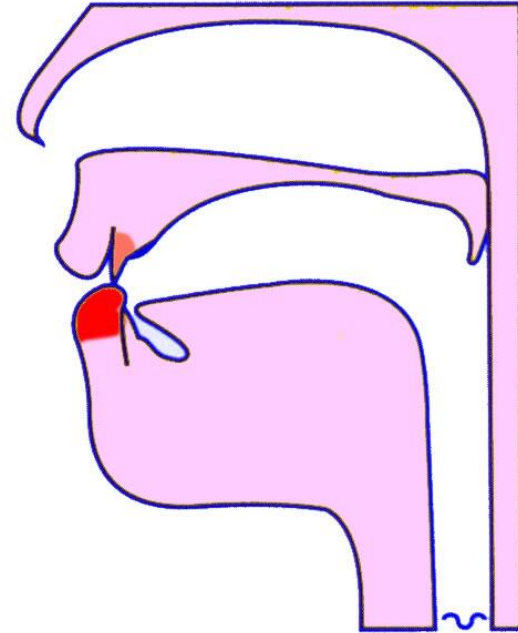
f

- Χειλοδοντικό,
εξακολουθητικό, άηχο
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
πάντα από το “f”.
- Π.χ. fare

V

- Χειλοδοντικό,
εξακολουθητικό,
ηχηρό.
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
πάντα από το “v”
- Π.χ. vedo

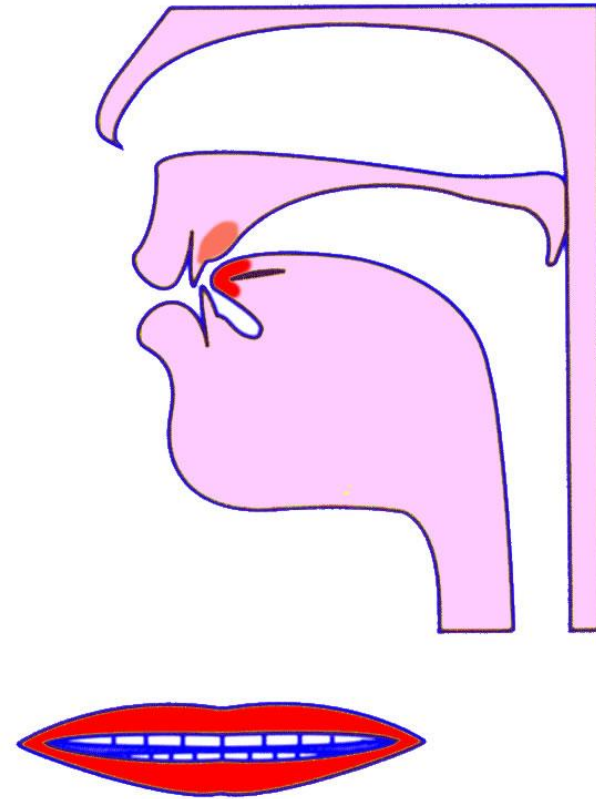

V

S

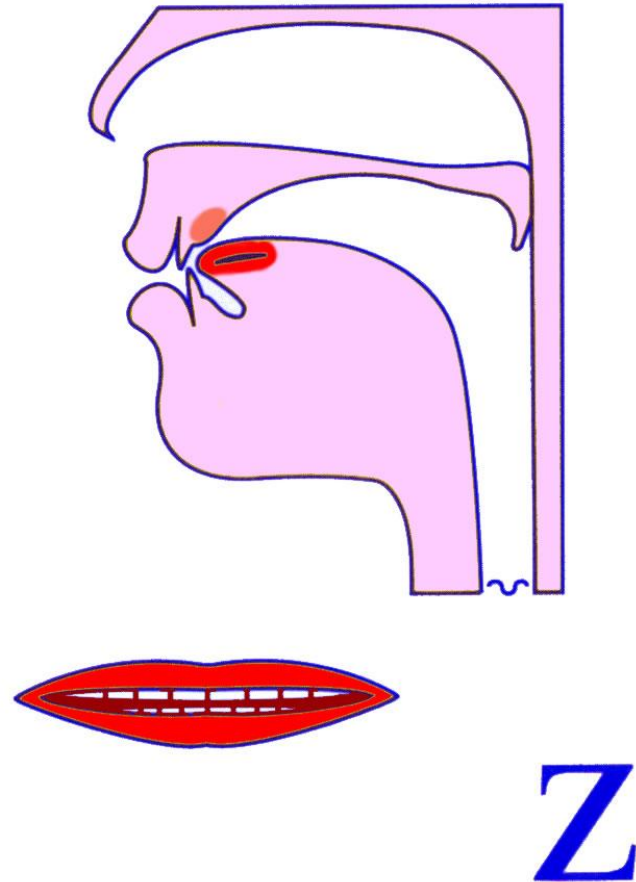
- Φατνιακό,
εξακολουθητικό, άηχο
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
από το “s”.
- Π.χ. sera

S

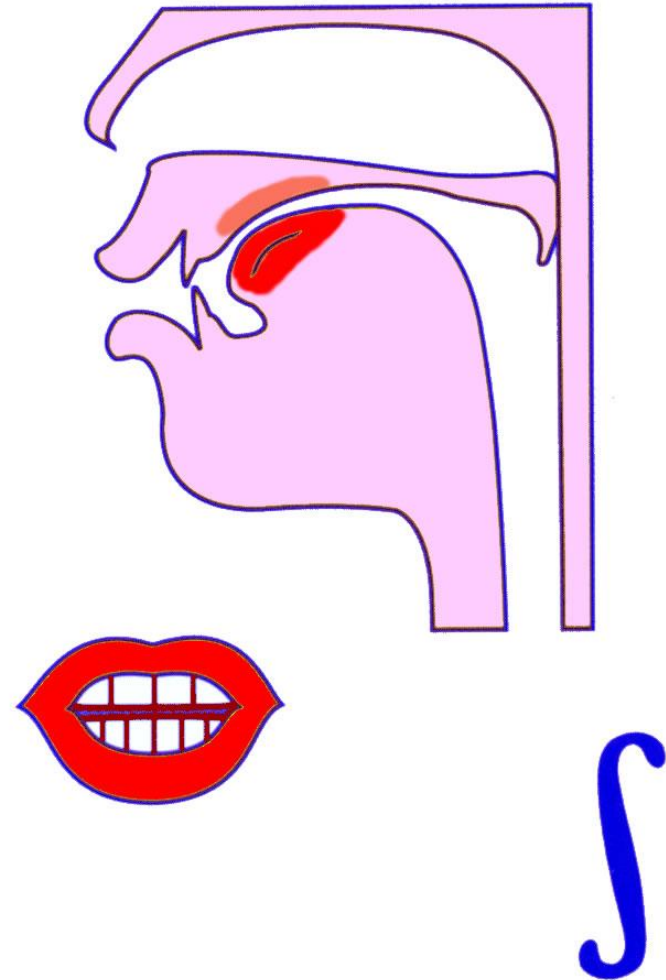
Z

- Φατνιακό,
εξακολουθητικό,
ηχηρό
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
από το “s”.
- Π.χ. smontare, casa

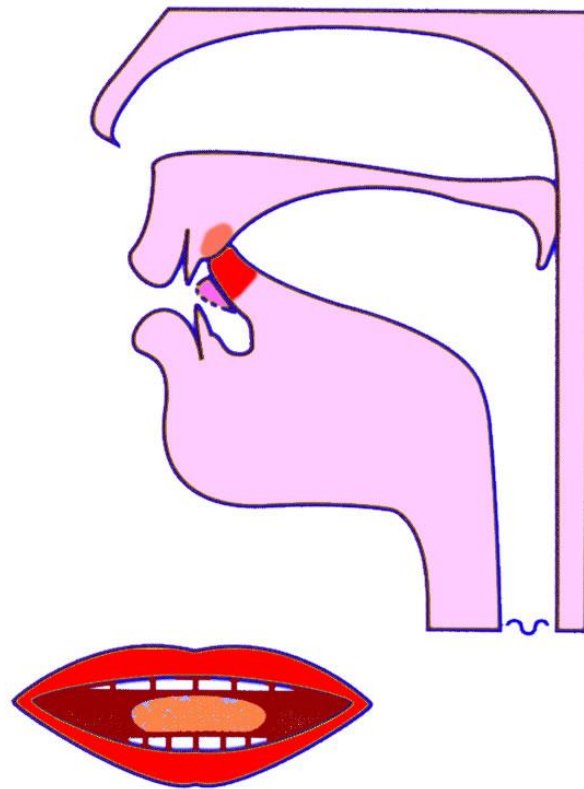

- Προουρανικό, εξακολουθητικό, άηχο
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται από:
 - sc + (e, i)
 - sci + (a, o, u)
- Π.χ. scena, sciame, scienza

r

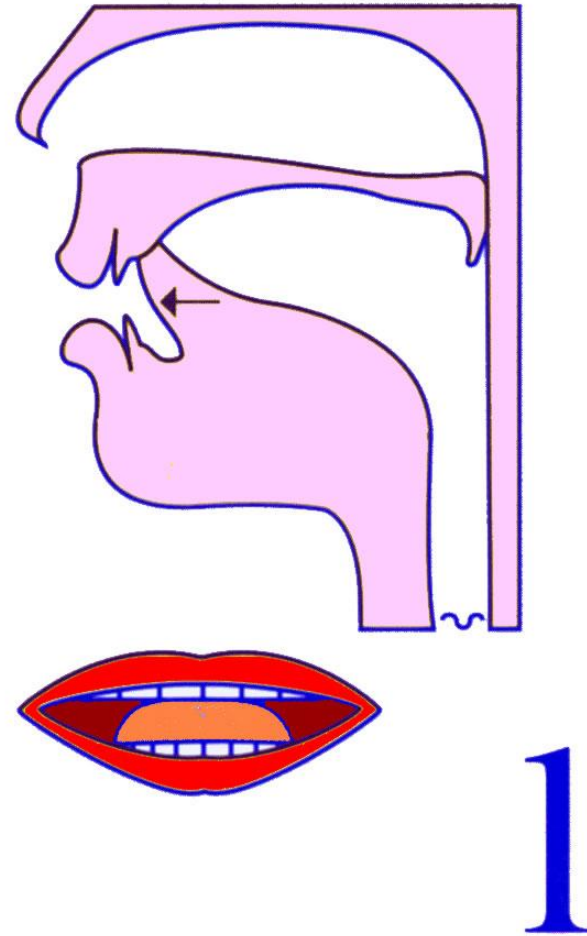
- Φατνιακό, υγρό παλλόμενο, ηχηρό
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “r”.
- Π.χ. rana

r

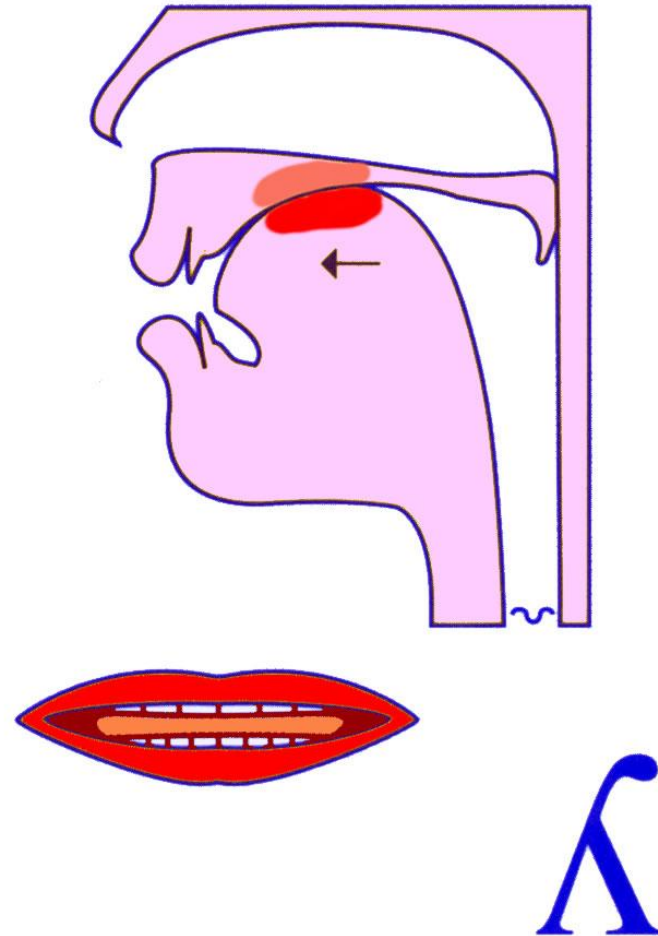

- Φατνιακό, υγρό πλευρικό, ηχηρό.
- Ορθογραφικά αντιπροσωπεύεται πάντα από το “l”.
- Π.χ. luna

- Ουρανικό, υγρό
πλευρικό, ηχηρό
- Ορθογραφικά
αντιπροσωπεύεται
από:
 - gl + (e, i)
 - gli + (a, o , u)
- Π.χ. gli, taglio

Schema riassuntivo di tutti i fonemi consonantici dell'italiano

MODO DI ARTICOLAZIONE		POSIZIONE DELLE CORDE VOCALI	MOVIMENTO DEL VELO PALATINO ↓	LUOGO DI ARTICOLAZIONE													
				BILABIALI		LABIODENTALI		DENTALI		ALVEOLARI		PREPALATALI		PALATALI		VELARI	
				SORDE	SONORE	SORDE	SONORE	SORDE	SONORE	SORDE	SONORE	SORDE	SONORE	SORDE	SONORE	SORDE	SONORE
OCCLUSIVE	ORALI	p	b			t	d							k	g		
	NASALI		m				n						ɲ				
AFFRICATE	ORALI							ts	dz	tʃ	dʒ						
COSTRITTIVE		SPIRANTI			f	v			s	z	ʃ						
		VIBRANTE								r							
		LATERALI								l				ʎ			

Πίνακας 1

Consonants ^[1]		
IPA	Examples	English approximation
b	banca; cibo	bike
d	dove; idra	done
dz	zaino; zelare; mezzo ^[2]	dads
dʒ	giungla; magia; fingere; pagina	jab
f	fatto; fosforo	fast
g	gatto; agro; glifo; ghetto	gas
k	cavolo; acuto; anche; quei; kiwi	scar
l	lato; lievemente; pala	lip
ʌ	gli; glielo; maglia ^[3]	roughly like <i>million</i>
m	mano; amare; campo ^[4]	mother
n	nano; punto; pensare; anfibio	nest
ŋ	ungchia; panchina; dunque ^[4]	singing (but not <i>finger</i> unless followed by a G)
ɲ	gnocco; ogni ^[3]	roughly like <i>canyon</i>
p	primo; ampio; copertura	spin
r	Roma; quattro; morte	Trilled r, Spanish: <i>perro</i> ^[5]
s	sano; scatola; presentire; pasto	sorry
ʃ	scena; sciame; pesci ^[3]	ship
t	tranne; mito; alto	star
ts	sozzo; canzone; marzo ^[2]	cats
tʃ	certo; cinque; ciao; farmacia	chip
v	vado; povero; watt	vent
z	sbavare; presentare; asma	zipper
Semivowels		
j	ieri; scoiattolo; più; Jesi; yacht	you
w	uono; fuoco; qui; week-end	wine

Vowels ^[6]		
IPA	Examples	English approximation
a	alto; sarà; elica	roughly like father
e	vero; perché; come	roughly like pay
ɛ	elica; cioè	bed
i	imposta; colibrì; zie; ogni	see
o	ombra; otto	roughly like law (British English)
ɔ	otto; sarò	bore
u	ultimo; caucciù; tuo	too

Suprasegmentals		
IPA	Examples	English approximation
'	Cennini [tʃen'ni:ni]	bottle
.	lievemente [ˌljeve'mente]	intonation
ˌ	tuo [ˈtu.o]	co-op, rower
ː	primo [ˈpri:mo]	long vowel ^[7]

Πίνακας 2

Σχέση γραφημάτων – φωνημάτων I

- Γράμματα c και g:
 - Υπερωικά [k, g]: Πριν από τα πίσω φωνήεντα και τα σύμφωνα, π.χ. *clave, corvo*
 - Προουρανικά [□□, □□]: Πριν από τα εμπρόσθια φωνήεντα, π.χ. *cena, ci*
 - Υπερωικά [k, g] πριν από εμπρόσθια φωνήεντα: Εισάγεται το “h” ανάμεσα στο “c, g” και το [e, i], π.χ. *chi, ghinea*
 - Προουρανικά [□□, □□] πριν από πίσω φωνήεντα: Εισάγεται το “i” μετά το “c, g” και πριν από τα πίσω φωνήεντα. Το συγκεκριμένο γράμμα δεν έχει φωνητική αξία, π.χ. *bacio, camicia*

Σχέση γραφημάτων – φωνημάτων

II

- Το γράμμα “s” προφέρεται άηχο [s]:
 - Στην αρχή της λέξης εμπρός από φωνήεν: sale, sono.
 - Στην αρχή ή στο μέσο της λέξης όταν ακολουθεί άηχο σύμφωνο: scala, stile.
 - Όταν ορθογραφικά το s γράφεται διπλό: tosse, rissa.

Σχέση γραφημάτων – φωνημάτων

III

- Το γράμμα “s” προφέρεται ηχηρό [z]:
 - Στην αρχή ή στο μέσο της λέξης όταν ακολουθεί ηχηρό σύμφωνο: slavo, sveglia.
 - Στις καταλήξεις των ουσιαστικών –esimo, -esima και στις καταλήξεις των αριθμητικών -esimo: battesimo, cresima, trentesimo, millesimo.
 - Στις λέξεις που ξεκινούν από es- + φωνήεν: esito, esempio.
 - Στα ρήματα που στον passato remoto και στο participio passato τελειώνουν σε –usi, -uso, -isi: illusi, illuso, divisi, diviso.
 - Γενικά στην μεσοφωνηεντική θέση. Υπάρχουν ωστόσο, πολλές λέξεις που είναι κοινότητες και δεν υπακούουν στον συγκεκριμένο κανόνα: casa, cosa, così, naso, Pisa, pisello, raso, riposo, riso, susina.

Σχέση γραφημάτων – φωνημάτων

IV

- Το z προφέρεται άηχο προστριβόμενο [ts]:
 - Εμπρός από τις φωνηεντικές ακολουθίες ia, ie, io: spazio, grazie
 - Πριν από το l: alzare, calza.
 - Στις ακόλουθες καταλήξεις: -anza, -enza, -ezza, -izia, -onzolo, -ozzo, -ozza, -uzzo, -zione, -ziare: abbondanza, influenza, bellezza, giustizia, carrozza, nazione, deliziare.

Σχέση γραφημάτων – φωνημάτων

V

- Το z προφέρεται ηχηρό προστριβόμενο [dz]:
 - Σε μεσοφωνηεντική θέση: azalea, azoto
 - Στην κατάληξη –izzare και τα παράγωγά της:
organizzare, organizzazione

Φωνητικά φαινόμενα στα όρια λέξεων

- Έκθλιψη (elisione)
- Αποκοπή (troncamento)
- Προκλιτικές και εγκλιτικές λέξεις
- Φωνοσυντακτικός αναδιπλασιασμός (raddoppiamento fonosintattico)

Έκθλιψη

- Απώλεια του τελικού άτονου φωνήεντος μιας λέξης πριν από το αρχικό φωνήεν της επόμενης
- xxx(V) Vxxx
- Η έκθλιψη συμβαίνει στα:
 - Άρθρα una, lo, la
 - Συνθέτες προθέσεις με τα lo, la
 - Επίθετα στο ενικό quello, bello
- Π.χ. un'asta, l'oste, l'erba, dall'Africa, nell'interno, bell'esemplare

Αποκοπή

- Η απώλεια του τελικού τμήματος της λέξης. Σε αντίθεση με την έκθλιψη η αποκοπή μπορεί να συμβεί ακόμα και όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από σύμφωνο (εκτός του προσυμφωνικού s, του z, gn, x, ps)
- un tavolo, bel posto αλλά uno stivale, bello zafiro
- Η λέξη που αποκόπτεται θα πρέπει να έχει άτονο τελικό φωνήεν και να προηγείται έρρινο ή υγρό σύμφωνο
- a caval donato, suor Teresa, nessun amico
- Οι λέξεις που παθαίνουν αποκοπή:
 - uno, alcuno, nessuno, ciascuno: un albero, alcun modo
 - buono, (buon anno) και quello όταν ακολουθεί σύμφωνο (quel viale)
 - bello, grande, santo όταν ακολουθεί σύμφωνο: bell canto, grancasa
 - Tale, quale: un tal individuo
 - Frate, suora όταν ακολουθούν κύρια ονόματα: fra Luigi, suor Maria
- Η αποκοπή δεν υφίσταται όταν η επόμενη λέξη είναι στον πληθυντικό: buon uomo αλλά buoni uomini.

Προκλιτικές – εγκλιτικές λέξεις

- Ορισμένες μονοσύλλαβες λέξεις συνδέονται με την λέξη που βρίσκεται μετά από αυτές (προκλιτικές) ή ύστερα από αυτές (εγκλιτικές).
- Προκλιτικά: άρθρα, προθέσεις, ορισμένες αντωνυμίες και επιρρήματα (mi, ti, si, ci, vi, ne)
- il cane, mi piace, ti vedo
- Εγκλιτικά: ίδιες κατηγορίες λέξεων με τα προκλιτικά. Ορθογραφικά η ένωση επισημαίνεται αφού γράφεται μια ενιαία λέξη:
 - vederci, sapendolo, dimmi

Φωνοσυντακτικός αναδιπλασιασμός

- Συγκεκριμένα σύμφωνα που βρίσκονται στην αρχή της λέξης διπλασιάζονται όταν προηγείται λέξη που τελειώνει σε φωνήεν.
- a casa, tra loro
- Το φωνητικό περιβάλλον που το παράγει είναι:
 - Έπειτα από όλες τις λέξεις που φέρουν γραπτό τόνο: mangiό tutto
 - Έπειτα από όλα τα τονισμένα μονοσύλλαβα ακόμα και όταν δεν έχουν τόνο γραμμένο (ha, sta, so, sa, va, gru, re, blu κ.ά.): sto bene, ho fame
 - Έπειτα από αρκετά άτονα μονοσύλλαβα (a, che, ma, tra, se, o, chi): a Milano, tra poco

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Γεώργιος Κ. Μικρός, 2015. Γεώργιος Κ. Μικρός. «Φωνητική – Φωνολογία της Ιταλικής Γλώσσας. Ιταλική Φωνητική και Φωνολογία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.uoa.gr/courses/ISLL114>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

"Η δομή και οργάνωση της παρουσίασης, καθώς και το υπόλοιπο περιεχόμενο, αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία του συγγραφέα και του Πανεπιστημίου Αθηνών και διατίθενται με άδεια Creative Commons Αναφορά Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή Έκδοση 4.0 ή μεταγενέστερη.

Οι εικόνες/φωτογραφίες/διαγράμματα που περιέχονται στην παρουσίαση αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία τρίτων. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση και διάθεσή τους στο κοινό με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς τη λήψη άδειας από τους δικαιούχους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Πίνακας 1, διαφάνεια 30: Dardano, Maurizio & Trifone, Pietro (1985). *La Lingua Italiana*. (σελίδα: 384) Bologna: Zanichelli

Πίνακας 2 , διαφάνεια 31: Wikipedia: Help: IPA for Italian διαθέσιμο
εδώ: https://en.wikipedia.org/wiki/Help:IPA_for_Italian (ανακτήθηκε: 15.02.2016)

